

**Financijska izvješća za
godinu koja se završava
na dan 31. prosinca 2022.
godine i Izvješće
neovisnog revizora**

“Neovisni operator sustava u BiH“

S A D R Ž A J

Odgovornosti Uprave za izradu i prezentiranje financijskih izvješća.....	3
Izvješće neovisnog revizora.....	4
Izvješće o ukupnom rezultatu za razdoblje 01. 01. – 31. 12. 2022. godine – Bilans uspjeha	7
Izvješće o financijskom položaju na dan 31.12.2022. godine – Bilans stanja.....	8
Izvješće o tijekovima gotovine za razdoblje 01. 01. – 31. 12. 2022. godine	9
Izvješće o promjenama na kapitalu	10
1. Temeljni podatci	11
2. Temelji za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvješća	12
3. Pregled značajnih računovodstvenih politika	14
4. Ključne računovodstvene procjene i pretpostavke	20
5. Prihodi od vlastite djelatnosti	22
6. Ostali prihodi	23
7. Troškovi pomoćne usluge.....	23
8. Troškovi materijala i energije.....	24
9. Troškovi ostalih usluga	24
10. Troškovi zarada, naknada i ostalih osobnih rashoda.....	24
11. Troškovi amortizacije.....	25
12. Ostali troškovi.....	25
13. Financijski prihodi.....	26
14. Financijski rashodi.....	26
15. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	27
16. Nematerijalna imovina	28
17. Dugoročni financijski plasmani	29
18. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	29
19. Potraživanja od kupaca	30
20. Potraživanja za porez na dodatu vrijednost.....	30
21. Trajni izvori sredstava.....	30
22. Obveze za dugoročne kredite.....	30
23. Odloženi prihod	31
24. Obveze prema dobavljačima	32
25. Obveze za porez na dodatu vrijednost	32
26. Tekuće dospijeeće dugoročnih kredita	32
27. Ostale obveze	32
28. Objelodanjivanje odnosa sa povezanim osobama	33
29. Upravljanje financijskim rizicima	33
30. Sudski sporovi	34
31. Porezni rizici	34
32. Događaji nakon datuma bilansiranja.....	35
33. Usuglašavanje potraživanja i obveza	35

Odgovornosti Uprave za izradu i prezentiranje finansijskih izvješća

Sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji Federacije Bosne i Hercegovine pravna osoba je dužna voditi knjigovodstvo, sastavljati i podnositi računovodstvena izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja, zajedno sa uputama, objašnjenjima, smjernicama i načelima koje IFAC i IASB donose i koje Povjerenstvo za računovodstvo i reviziju BiH prevede i objavi, a koji pružaju istinit i fer pregled stanja u Neovisnom operator sustavu Bosne i Hercegovine, kao i njegove rezultate poslovanja za navedeno razdoblje. Nakon provedbe odgovarajućeg istraživanja, Uprava očekuje da će NOSBiH u dogledno vrijeme raspolagati odgovarajućim resursima, te stoga i dalje usvaja načelo vremenske neograničenosti poslovanja pri sastavljanju finansijskih izvješća.

Odgovornosti Uprave pri izradi finansijskih izvješća obuhvataju sljedeće:

- odabir i dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- davanje opravdanih i razboritih prosudbi i procjena;
- postupanje sukladno važećoj zakonskoj regulativi, uz objavu i obrazloženje svih
- materijalno značajnih odstupanja u finansijskim izvješćima; i
- sastavljanje finansijskih izvješća pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako pretpostavka da će NOSBiH nastaviti poslovanje nije primjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija, koje u svakom trenutku s opravdanom točnošću prikazuju finansijski položaj NOS BiH. Pored toga, Uprava je odgovorna za čuvanje imovine NOS BiH, te za poduzimanje opravdanih koraka za sprječavanje i otkrivanje prevare i drugih nepravilnosti.

Za i u ime Uprave

Dr. Nemanja Pandurević, generalni ravnatelj

NOSBiH
Hifzi Bjelevca 17
71 000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

2. ožujka 2023. godine

Izvešće neovisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Vase Pelagića 2/IV
78 000 Banja Luka
Republika Srpska
Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
F +387 51 211 501
E office@ba.gt.com
www.granthornton.ba

Vlasnicima i Upravi Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvješća Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu "NOS BiH") koji obuhvataju izvješće o finansijskoj poziciji na dan 31. prosinca 2022. godine, izvješće o ukupnom rezultatu, izvješće o promjenama na kapitalu i izvješće o tijekovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan i napomene uz finansijske izvješća, koje uključuju i pregled značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priložena finansijska izvješća istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalno značajnim aspektima, finansijsku poziciju Neovisnog operatora sustava u BiH na dan 31. prosinca 2022. godine i njegovu finansijsku uspješnost i tijekove gotovine za godinu koja je završila na taj dan sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja.

Temelj za mišljenje

Obavili smo reviziju sukladno Međunarodnim revizijskim standardima. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljno opisane u našem izvješću u odjeljku Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvješća. Neovisni smo u odnosu na NOS sukladno Kodeksu etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe ("IESBA"), i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti sukladno IESBA Kodeksu. Uvjereni smo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dostatni i primjereni kao temelj za izražavanje našeg mišljenja.

Ostala pitanja

Finansijska izvješća Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini za razdoblje koji se završava na dan 31. prosinca 2021. godine je revidirao drugi revizor u čijem je Izvješću od veljače 2022. godine izraženo nemodificirano mišljenje.

Ostale informacije

Uprava NOS-a BiH je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije sadrže informacije uključene u Godišnje izvješće o poslovanju Neovisnog operator sustava bosne i Hercegovine u razdoblju od 01. 01. do 31. 12. 2022. godine, ali ne uključuju financijska izvješća i naše revizorsko izvješće o njima. Naše mišljenje o financijskim izvješćima ne obuhvata ostale informacije i mi ne izražavamo bilo koji oblik zaključka s izražavanjem uvjerenja o njima. U svezi s našom revizijom financijskih izvješća, naša odgovornost jeste da pročitamo gore navedene ostale informacije i da razmotrimo jesu li ostale informacije značajno proturječne financijskim izvješćima ili našim saznanjima stečenih u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane. Ako temeljem posla koji smo obavili na ostalim informacijama, zaključimo da postoji značajan pogrešan prikaz tih ostalih informacija, od nas se zahtijeva da objavimo tu činjenicu.

U ovom pogledu nemamo nikakve značajne činjenice koje smatramo prigodnim za objavu.

Odgovornost rukovodstva za financijska izvješća

Rukovodstvo Neovisnog operatora sustava u BiH je odgovorno za sastavljanje i fer prikazivanje financijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja, kao i za takve interne kontrole za koje Rukovodstvo Neovisnog operatora sustava u BiH utvrdi da su neophodne i koje omogućavaju sastavljanje financijskih izvješća koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale uslijed pronevjere ili greške.

U sastavljanju financijskih izvješća Uprava Neovisnog operatora sustava u BiH je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Neovisnog operatora sustava u BiH da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju i objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i rabljenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Osobe ovlaštene za upravljanje odgovorne su za nadzor nad procesom financijskog izvješćivanja Neovisnog operatora sustava u BiH.

Odgovornost revizora za reviziju financijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li financijska izvješća, kao cjelina, bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prevare ili pogreške i izdati revizorovo izvješće koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije jamac da će revizija sukladno Međunarodnim standardima revizije uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prevare ili pogreške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbiru, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete temeljem tih financijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije sukladno MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza financijskih izvješća, zbog prevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju temelj za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola;
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Neovisnog operatora sustava u BiH;

- ocjenjujemo primjerenost rabljenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- zaključujemo o primjerenosti rabljenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u svezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Neovisnog operatora sustava u BiH, a da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem revizorskom izvješću na povezane objave u financijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg revizorskog izvješća. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Neovisni operator sustava prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- ocjenjujemo ukupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj financijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li financijska izvješća osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa onima koji su zaduženi za upravljanje u svezi sa, između ostalih pitanja, planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i sve značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Partner na revizorskom angažmanu čiji je rezultat ovo izvješće neovisnog revizora je Nevena Milinković, ovlaštena revizorka.

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
Banja Luka, 02. ožujka 2023. godine

Isidora Džombić
Managing Partner – Direktor
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Nevena Milinković
Ovlaštena revizorka
Grant Thornton d.o.o. Banja Luka

Izvešće o ukupnom rezultatu za razdoblje 01. 01. – 31. 12. 2022. godine – Bilans uspjeha

Bilansne pozicije	Napomene	2022. u KM	2021. u KM
Poslovni prihodi			
Prihodi od vlastite djelatnosti	5	194.289.463	110.918.588
Ostali prihodi	6	364.764	507.614
		194.654.227	111.426.202
Poslovni rashodi			
Troškovi pomoćne usluge	7	(159.139.271)	(93.507.022)
Troškovi materijala i energije	8	(158.861)	(167.750)
Troškovi ostalih usluga	9	(1.523.873)	(1.443.774)
Troškovi zarada, naknada i ostalih osobnih rashoda	10	(4.336.085)	(4.009.736)
Troškovi amortizacije	11	(1.772.753)	(1.122.517)
Ostali troškovi	12	(1.554.220)	(4.532.000)
		(168.485.063)	(104.782.799)
Financijski prihodi	13	31.686	47.733
Financijski rashodi -	14	(372.721)	(374.223)
VIŠAK PRIHODA ZA GODINU		25.828.129	6.316.913

Prateće napomene su sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

Osoba ovlaštena za zastupanje

Osoba sa licencom

-Izvešće o financijskom položaju na dan 31.12.2022. godine – Bilans stanja

Bilansne pozicije	Napomene	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Dugoročna imovina			
Nekretnine, postrojenja i oprema	15	12.930.663	14.256.696
Nematerijalna imovina	16	207.718	302.986
Dugoročni financijski plasmani	17	146.229	146.229
Dugoročni avansi		-	29.338
Dugoročna razgraničenja		3.721	9.102
		13.288.331	14.744.351
Kratkoročna imovina			
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	18	28.794.296	15.553.151
Potraživanja od kupaca	19	47.600.117	24.549.140
Ostala potraživanja		133.126	99.909
Potraživanja za porez na dodatu vrijednost	20	2.371.449	1.594.846
Zalihe		4.606	4.606
		78.903.594	41.801.652
UKUPNO AKTIVA		92.191.925	56.546.003
Trajni izvori sredstava	21		
Trajni ulog		1.649.278	1.649.278
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima ranijih godina	-	12.339.341	6.456.961
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima tekuće godine		25.828.129	6.316.913
Neraspoređeni višak rashoda nad prihodima ranijih godina		-	(434.533)
		39.816.748	13.988.619
Dugoročne obveze			
Obveze za dugoročne kredite	22	8.668.173	8.011.190
Ostale dugoročne financijske obveze		916	-
Odloženi prihod	23	788.856	897.412
		9.457.945	8.908.602
Kratkoročne obveze			
Obveze prema dobavljačima	24	37.458.722	30.455.918
Obveze za porez na dodatu vrijednost, neto	25	2.846.578	768.069
Tekuće dospijee dugoročnih kredita	26	1.708.207	1.531.379
Tećuće dospijee ostalih dugoročnih financijskih obveza		1.623	-
Ostale obveze	27	902.102	893.416
		42.917.232	33.648.782
UKUPNO PASIVA		92.191.925	56.546.003

Prateće napomene su sastavni dio ovih financijskih izvješća.

Izvešće o tijekovima gotovine za razdoblje 01. 01. – 31. 12. 2022. godine

	2022. u KM	2021. u KM
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Višak prihoda/(rashoda) za godinu	25.828.129	6.316.913
Usklađenje za:		
Amortizacija materijalne i nematerijalne imovine	1.772.753	1.122.517
Gubitci od rashodovanja materijalne i nematerijalne imovine	643	326
Prihod od dividendi priznat u bilansu uspjeha	-	(44.050)
Prihod od kamata i finansijskog najma priznat u bilansu uspjeha	372.721	374.223
Promjene u obrtnom kapitalu		
(Povećanje)/smanjenje potraživanja od kupaca	(9.566.733)	(2.227.387)
Smanjenje ostalih potraživanja	(14.259.347)	(12.170.309)
Smanjenje zaliha		28.492
Povećanje/(smanjenje) obveza prema dobavljačima	(2.081.098)	5.791.602
Povećanje/(smanjenje) ostalih obveza	10.986.078	15.163.176
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti	13.053.146	14.355.503
TIJEKOVI GOTOVINE IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI		
Odlivi po osnovu kupovine nekretnina, postrojenja i opreme	(311.524)	(4.071.581)
Odlivi po osnovu kupovine nematerijalne imovine	(1.500)	(219.725)
Primljene dividende	-	44.050
Neto priliv/(odliv) gotovine iz investicijskih aktivnosti	(313.024)	(4.247.256)
TIJEKOVI GOTOVINE IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI		
Prilivi od uzetih kredita	2.365.190	395.000
Otplata glavnice uzetih kredita	(1.531.378)	(3.135.075)
Otplata kamate po uzetim kreditima	(334.467)	(415.237)
Otplata glavnice po najmovima		(78.062)
Otplata kamate po namjovima	3.246	(1.028)
Ostali odlivi iz finansijskih aktivnosti	(1.568)	(3.091)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz finansijskih aktivnosti	501.023	(3.237.493)
NETO POVEĆANJE NOVCA I NOVČANIH EKIVALENATA	13.241.145	6.870.753
Novčana sredstva na dan 1. siječnja	15.553.151	8.682.398
Novčana sredstva na dan 31. prosinca	28.794.296	15.553.151

Prateće napomene su sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

Izvešće o promjenama na kapitalu

	Trajni ulog	Višak prihoda nad rashodima	Višak rashoda nad приходima	Ukupno
Stanje na dan 01. siječnja 2021. godine	1.649.278	6.456.961	(434.533)	7.671.706
Višak prihoda nad rashodima tekuće godine	-	6.316.913	-	6.316.913
Stanje na dan 31. prosinca 2021. godine/01. siječnja 2022. godine	1.649.278	12.773.874	(434.533)	13.988.619
Višak prihoda nad rashodima tekuće godine	-	25.828.129	-	25.828.129
Pokriće viška rashoda nad приходima	-	(434.533)	434.533	-
Stanje na dan 31. prosinca 2022. godine	1.649.278	38.167.470	-	39.816.748

Prateće napomene su sastavni dio ovih financijskih izvješća

1. Temeljni podatci

Neovisni operator sustava u BiH (u daljnjem tekstu NOS BiH) osnovan je prema Zakonu o osnivanju neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH”, broj 35/04, 29. srpnja 2004. godine – Zakon o NOS-u) kojeg je donijela Parlamentarna skupština BiH. Razlog osnivanja NOS BiH-a je osiguravanje kontinuiranog snabdijevanja električnom energijom po definiranim standardima kvaliteta za dobrobit građana Bosne i Hercegovine. Zakonom o NOS-u uspostavlja se neprofitni Neovisni operator sustava Bosne i Hercegovine i definiraju se njegove funkcije, ovlaštenja, upravljanje i vlasništvo. Poslovanje NOSBiH-a ne obavlja se u svrhu ostvarenja dobiti, a prihod se koristi isključivo u svrhu provedbe ciljeva definiranih u članku 1. stavak 2. Zakona o NOS BiH-u. NOS BiH svoju djelatnost obavlja na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine. Djelatnost NOS BiH-a je regulirana člankom 2. Zakona o NOSBiH-u, a ovlaštenja člankom 7. NOS BiH je vlasnik licence za obavljanje djelatnosti neovisnog operatora sustava koji je odobrila Državno regulatorno povjerenstvo za električnu energiju (DERP), broj 05-28-12-17-19/19 od 27. lipnja 2019. godine (licenca je izdata na razdoblje od 12. srpnja 2019. godine do 30. lipnja 2026. godine). NOS BiH je neprofitna kompanija u vlasništvu entiteta RS i FBiH. Rad NOS BiH-a regulira Državno regulatorno povjerenstvo za električnu energiju – DERP. Tri su ključne uloge i obveze NOSBiH-a:

- upravljanje radom svih visokonaponskih prijenosnih uređaja u Bosni i Hercegovini naponske razine 110 kV ili više
- upravljanje balansom tržištem električne energije u BiH
- utvrđivanje Indikativnog plana razvitka proizvodnje, te pregled, odobravanje i neposredna revizija dugoročnog plana razvitka prijenosne mreže.

NOS BiH se financira sukladno Metodologiji za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije i Neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge. NOSBiH je neprofitna kompanija koja svoje ekskluzivno zakonom dodijeljene djelatnosti obavlja na cijeloj teritoriji BiH, čime se osigurava snabdijevanje električnom energijom po definiranim standardima kvaliteta za dobrobit građana BiH, otvaranje tržišta električne energije u BiH i njegova integracija u regionalno tržište, te regionalne aktivnosti sukladno međunarodnoj praksi i uredbama EU (članak 1. Zakona o NOSBiH-u).

Svrha osnivanja i djelatnost NOS BiH-a, te isključivo ovlaštenje definirani su člankom 2. Zakona o NOS BiH-u i to su:

- upravljanje sustavom prijenosa u cilju osiguranja pouzdanosti,
- upravljanje sredstvima i uređajima u središnjem kontrolnom centru,
- upravljanje balansom tržištem i osiguranje pomoćnih usluga, razvitak i primjena standarda pouzdanosti,
- razvoj i upravljanje pravilima koja reguliraju uporabu prijenosnog sustava, razvitak i provedba tržišnih pravila koja se zasnivaju na odredbama vezanim za sustavne i pomoćne usluge u prijenosnom sustavu kao i druge aktivnosti sukladno ovlaštenjima iz članka 7. Zakona o NOS BiH-u. (točke 1. – 13. Zakona).

Sukladno članku 5.2., Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH, NOS BiH ima i dodatne mjerodavnosti definirane od točke a) do g). Sukladno članku 5.2 Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH utvrđeno je da će NOS BiH, između ostalog:

“Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini“
Napomene uz financijska izvješća na dan 31. prosinca 2022. godine

a) upravljati ograničenjima prijenosa (NOS BiH će biti odgovoran za identificiranje, upravljanje i ublažavanje preopterećenosti prijenosne mreže i koordiniranje dispečiranja generatorima sa ciljem ublažavanja i upravljanja preopterećenjem), te

b) koordinirati svoj rad sa susjednim regulatornim područjima (NOS BiH će razviti mehanizme za koordinaciju sa susjednim regulacionim područjima i za omogućavanje tranzita, uvoza i izvoza električne energije).

Tijela Kompanije

Upravni odbor:

dr. sc. Ahmed Ahmić	Predsjednik
dr. sc. Boris Crnokić	Zamjenik predsjednika
Mladen Zirojević	Član
Dubravko Brdar	član
Željko Slijepčević	Član
Miro Klepić	Član
Ramiz Bečić	Član

Uprava:

dr. Nemanja Pandurević	generalni ravnatelj
dr. Muhamed Mujakić	izvršni ravnatelj
mr. Ana Marić	izvršna ravnateljica

Savjetodavno vijeće:

Ilija Kožulj	predsjedatelj
mr. Krsto Grujić	član
Gordana Čurić	članica
mr. Miroslav Stipović	član
dr. Aleksandra Simić	članica
Edhem Bičakčić	član
dr. Nedžad Branković	član
mr. Bojan Jokanović	član
Dr. Sead Dizdarević	član

Na vrhu organizacijske sheme je Upravni odbor koji se sastoji od 7 članova. Potom slijede tri člana Uprave: generalni ravnatelj i dva izvršna ravnatelja.

Financijska izvješća su iskazana u službenoj valuti Bosne i Hercegovine, konvertibilnoj marki (KM), koja je fiksno vezana za Euro (1 EUR = 1,95583 KM).

Na dan 31. prosinca 2022. godine NOSBiH je zapošljavao 68 zaposlenika (na dan 31. 12. 2021. godine 70 zaposlenika).

2. Temelji za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvješća

Izjava o usuglašenosti

Financijska izvješća NOS BiH su sastavljeni sukladno Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (“MSFI”), kao i tumačenja koja su sastavni dio standarda.

Prezentacija financijskih izvješća

Financijska izvješća su prikazani u formatu propisanom Pravilnikom o kontonom okviru i sadržaju konta za neprofitne organizacije (“Službene novine Federacije BiH, broj 81/21”).

Računovodstveni metod

Financijska izvješća NOS BIH-a pripremljeni su prema načelu povijesnih troškova i sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MRS/MSFI) zajedno sa uputama, objašnjenjima, smjernicama i načelima koje donose IFAC i IASB i koje Komisija za računovodstvo i reviziju BiH prevede i objavi.

Valuta izvješćivanja

Financijska izvješća su iskazana u konvertibilnim markama (KM), osim ukoliko nije drugačije navedeno. Konvertibilna marka predstavlja zvaničnu izvješćenu valutu u Bosni i Hercegovini.

Načelo stalnosti poslovanja (“going concern“)

Financijska izvješća su pripremljena sukladno načelu stalnosti poslovanja (“going concern“ konceptom), koji podrazumijeva da će entitet nastaviti poslovati u duglednoj budućnosti.

Utjecaj i primjena novih i revidiranih Međunarodnih standarda za financijsko izvješćivanje (“MSFI”) i Međunarodnih računovodstvenih standarda (“MRS”)

- (a) Propisi, standardi i tumačenja na snazi u tekućem razdoblju
- Referenci na konceptualni okvir (izmjene i dopune MSFI 3);
 - Koncesije za najam u vezi sa COVID-19 nakon 30. juna 2021. godine (izmjene i dopune MSFI 16);
 - Nekretnine, postrojenja i oprema: Prihodi prije namjeravane upotrebe (izmjene i dopune MRS 16);
 - Štetni ugovori – Troškovi ispunjenja ugovora (izmjene i dopune MRS 37);
 - Godišnja poboljšanja (ciklus 2018. – 2020.): – Prva primjena zavisnog subjekta (izmjene i dopune MSFI 1) – Naknade u testu '10 procenata' za prestanak priznavanja obaveza (izmjene i dopune MSFI 9);
 - Podsticaji najmova (izmjene i dopune MSFI 16);
 - Oporezivanje u mjerenju fer vrijednosti (izmjene i dopune MRS 41).

Usvajanje spomenutih novih standarda, izmjena postojećih standarda i tumačenja, nije vodilo nikakvim materijalnim promjenama u financijskim izvještajima NOS-a BiH.

Standardi koji su izdati od strane Odbora za Međunarodne standarde ali još uvek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

Na dan izdavanja ovih financijskih izvještaja, sljedeći novi standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni, ali nisu još na snazi:

- MSFI 17 'Ugovori o osiguranju';
- Izmjene i dopune MSFI 17 'Ugovori o osiguranju' (izmjene i dopune MSFI 17 i MSFI 4);
- Klasifikacija obaveza kao kratkoročnih ili kao dugoročnih (izmjene i dopune MRS 1);
- Objelodanjivanje računovodstvenih politika (izmjene i dopune MRS 1 i MSFI izjava o praksi 2);
- Odgođena porezna imovina i obaveze koje proizlaze iz pojedine transakcije (izmjene i dopune MRS 12).

NOS BiH je izabrao da ne usvoji ove nove standarde, izmjene postojećih standarda i nova tumačenja prije nego što oni stupe na snagu. NOS BiH predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati materijalan uticaj na financijske izvještaje NOS BiH-a u periodu inicijalne primjene.

3. Pregled značajnih računovodstvenih politika

Ova financijska izvješća su sačinjena sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MRS/MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

NOSBiH ima usvojene računovodstvene politike. Na 100. sjednici Upravnog odbora održanoj 14. studenoga 2014. godine usvojene su nove računovodstvene politike. Naglašavamo da je NOSBiH tijekom 2014. godine imao značajne aktivnosti u svezi s aktiviranjem svoje djelatnosti, aktiviranjem prekograničnih tranzita električne energije na prijenosnoj mreži, tako da je Uprava procijenila da postojeće priznavanje vanbilansne evidencije ima drugi status redovite djelatnosti. Upravni odbor Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini na svojoj 106. sjednici održanoj dana 26. lipnja 2015. godine usvojio je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o računovodstvenim politikama. Navedena izmjena odnosi se na izmjenu evidentiranja ITC procesa i aukcijskih procesa u bilansnoj evidencije, umjesto u vanbilansnoj kao ranije i to počev sa primjenom od 1. siječnja 2015. godine.

Preračunavanje strane valute

Poslovni događaji koji nisu u konvertibilnim markama početno se knjiže preračunavanjem po važećem tečaju na datum transakcije. Financijska imovina i obveze iskazani u stranim valutama ponovno se preračunavaju na datum bilansa stanja primjenom zvaničnog tečaja Centralne banke Bosne i Hercegovine. Dobitci i gubitci nastali preračunavanjem uključuju se u neto dobit ili gubitak razdoblja

Sredstva i obveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja preračunati su u KM po zvaničnom tečaju utvrđenom za taj dan.

Zvanični tečaj primijenjeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u KM su bili sljedeći:

Valuta	31. 12. 2022.	31. 12. 2021.
EUR	1,95583	1,95583

Priznavanje prihoda

NOS BIH se financira iz tarife koju odobrava DERP sukladno članku 14. točka 2. Zakona o osnivanju NOS BIH-a. Prihodi se priznaju kada je vjerojatno da će ekonomske koristi pritijecati u NOS BiH i kada je iznos prihoda moguće pouzdano izmjeriti. Prihodi od prodaje priznaju se u neto iznosu. Prihodi se priznaju u obračunskom razdoblju u kojem su obavljene usluge, odnosno u kojem je izvršena prodaja dobara. Evidentiranje prihoda vrši se temeljem ispostavljenih računa. U financijskim izvješćima prihodi se priznaju temeljem sljedećih elemenata:

- dobra ili usluge su isporučeni kupcu.
- kupac nije osporio fakturu, odnosno, potraživanje.
- iznos prihoda može se pouzdano izmjeriti na osnovu fakture ili naplaćenog iznosa.
- postoji pouzdana vjerojatnoća pritijecanja koristi.

Odgođeni prihodi

Donacije u materijalnim stvarima i stalnim sredstvima iskazuju se kao odgođeni prihodi.

Priznavanje rashoda

Rashodi su smanjenje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku odliva sredstava, smanjenja sredstava ili povećanja obveza. Operativni rashodi predstavljaju rashode koji proistječu iz redovitih aktivnosti, a neoperativni rashodi su rashodi koji proistječu iz drugih aktivnosti kompanije. Rashodi se priznaju u obračunskom razdoblju u kojem se priznaju sa njima povezani prihodi. Priznavanje rashoda u bilansu uspjeha vrši se temeljem sljedećih kriterija: troškovi se sučeljavaju sa prihodima, što znači da postoji izravna veza između nastalih troškova i specifičnih stavki prihoda, rashodi imaju za posljedicu smanjenje sredstava ili povećanje obveza, što se može pouzdano izmjeriti.

Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su po povijesnom trošku nabave, umanjnim za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja sredstava. Amortizacija dugotrajne materijalne imovine vrši se kroz procijenjeni vijek uporabe pojedinog sredstva primjenom linearne metode. Za otpis materijalnih sredstava primjenjuju se stope koje je utvrdila Uprava prilikom nabavke. Procijenjeni korisni vijek trajanja imovine prikazan je kako slijedi:

Naziv	stope %
Građevine	od 2% do 5%
SCADA	12,5%
Ostala oprema	od 10% do 50%
Transportna sredstva	20%

Dobitci ili gubitci nastali otuđenjem ili rashodovanjem određenog sredstva utvrđuju se kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvenog iznosa toga sredstva i priznaju u korist, odnosno na teret trajnih izvora sredstava. Troškovi zamjene većih dijelova dugotrajne materijalne imovine NOS BiH-a, koji povećavaju njezin kapacitet ili značajno produžuju korisni vijek upotrebe, kapitaliziraju se. Troškovi održavanja, popravke ili djelomične zamjene terete izravno račun troška.

Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se vodi po povijesnom trošku nabave, umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulisane gubitke od umanjenja sredstava. NOS BIH procjenjuje da li je vijek uporabe nematerijalne imovine konačan ili beskonačan te, ukoliko je konačan, procjenjuje se dužina vijeka uporabe. Procjenu vijeka uporabe utvrđuje Uprava NOS BIH-a. Ukoliko se procijeni da nematerijalna imovina ima beskonačan vijek uporabe, takvu nematerijalnu imovinu potrebno je godišnje testirati radi umanjenja vrijednosti. Nasuprot tomu, ukoliko nematerijalna imovina ima konačan vijek uporabe, imovina se amortizira prema procijenjenom vijeku uporabe, primjenom linearne metode otpisa. Procijenjeni korisni vijek trajanja imovine je između 4 i 5 godina.

Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti sastoje se od gotovine na računima u bankama i blagajnama NOS BiH.

Zalihe

Zalihe se iskazuju po trošku ili neto prodajnoj vrijednosti, ovisno o tomu što je niže. Trošak obuhvata fakturnu cijenu i sve ovisne i neizravne troškove povezane s dovođenjem zaliha do njihove sadašnje lokacije i u sadašnje stanje. Zalihe sitnog inventara otpisuju se 100% prilikom stavljanja u upotrebu.

Trajni izvori

U poslovnim knjigama NOS BIH-a iskazuju se trajni izvori kao upisani državni kapital. Sukladno članku 6. Zakona o osnivanju Neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini (“Sl. glasnik BiH, broj 35/04), NOS BIH ima neprofitni status. Višak prihoda nad rashodima tekuće godine NOSBIH knjiži sukladno MRS i usvojenim računovodstvenim politikama. U slučaju viška rashoda nad prihodima, oni se mogu namiriti iz neraspoređenog viška prihoda prethodnog razdoblja ili kroz tarifu predstojećeg razdoblja.

Troškovi posuđivanja

Troškovi posuđivanja, koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalificiranih sredstava, sredstava za koje je potrebno znatno vremensko razdoblje da se dovedu u stanje koje je pogodno za namjeravanu uporabu ili prodaju, uključuju se u trošak tih sredstava do momenta kada su sredstva suštinski spremna za njihovu namjeravanu uporabu ili prodaju. Prihodi od ulaganja zarađeni privremenim ulaganjem namjenskih kreditnih sredstava tijekom njihovog trošenja za kvalificirano sredstvo oduzimaju se od troškova pozajmljivanja koji se mogu kapitalizirati. Svi drugi troškovi posuđivanja priznaju se u neto dobit ili gubitak razdoblja u kojemu su nastali.

Financijski instrumenti – početno priznavanje i naknadno mjerenje

Financijski instrument je svaki ugovor temeljem kojeg nastaje financijska imovina jednog subjekta i financijska obveza ili vlasnički instrument drugog subjekta.

a) Financijska imovina

Početno priznavanje i mjerenje

Financijska imovina se klasificira, po početnom priznavanju, kao naknadno mjerena po amortiziranom trošku, fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili fer vrijednost kroz dobit ili gubitak. Klasifikacija financijske imovine pri početnom priznavanju ovisi o ugovorenim karakteristikama novčanih tijekova financijske imovine i poslovnog modela subjekta za upravljanje financijskom imovinom. Uz izuzetak potraživanja od kupaca koja ne sadrže značajnu financijsku komponentu ili za koje je pravna osoba primjenila praktična rješenja, pravna osoba inicijalno mjeri financijsku imovinu po fer vrijednosti uvećano za, u slučaju da ne prikazuje financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, transakcijske troškove. Potraživanja od kupaca koja ne sadrže značajnu financijsku komponentu ili za koja je pravna osoba primjenilo praktično rješenje se mjere po njihovoj transakcijskoj cijeni, kako je definirano u MSFI 15. Da bi financijska imovina bila kvalificirana i mjerena po amortiziranom trošku ili fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, treba biti ispunjen uvjet da ugovornim uvjetima financijske imovine nastaju na određeni datum novčani tijekovi koji su samo plaćanja glavnice i kamate na glavnice. Poslovni model pravne osobe za upravljanje financijskom imovinom se odnosi na način na koji pravna osoba upravlja svojom financijskom imovinom kako bi generiralo novčane tijekove. Poslovni model određuje da li će se novčani tijekovi ostvariti naplatom ugovorenih novčanih tijekova, prodajom financijske imovine ili oboje. Kupovine i prodaje financijske imovine koje zahtijevaju isporuku imovine u vremenskom okviru utvrđenom propisom ili konvencijom na tržištu (regularna trgovina) se priznaju na datum trgovanja, tj. na datum kada se pravna osoba obvezala da kupi ili proda imovinu.

Naknadno mjerenje

Za potrebe naknadnog mjerenja, financijska imovina se klasificira u četiri skupine:

- Financijska imovina po amortiziranom trošku (dužnički instrumenti);
- Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa kumulativnim iznosima dobitaka i gubitaka koji se po prestanku priznavanja prijenose u dobit ili gubitak (dužnički instrumenti);
- Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit sa iznosima dobiti i gubitaka koji se kasnije ne prenose u dobit ili gubitak (instrumenti kapitala);
- Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Prestanak priznavanja

Financijska imovina se prestaje priznavati kada i samo kada:

- ističu ugovorna prava na novčane tijekove od financijske imovine; ili
- pravna osoba je prenijela svoja prava na primanje novčanih tijekova od financijske imovine, ili je preuzelo obvezu plaćanja primljenih novčanih tijekova u potpunosti bez suštinskog kašnjenja trećoj strani; kao i a) pravna osoba je prenijela suštinski sve rizike i koristi od vlasništva, ili b) pravna osoba niti prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, ali je prenijelo kontrolu nad financijskom imovinom.

Kada pravna osoba prenosi ugovorna prava na primanje novčanih tijekova od financijske imovine ili je ušlo u sporazum o prijenosu, dužno je procijeniti obim do kojeg zadržava rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom. Kada niti prenosi niti zadržava suštinski sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, ali također nije prenijela kontrolu nad imovinom, pravna osoba nastavlja da priznaje financijsku imovinu u iznosu svog nastavka sudjelovanja u financijskoj imovini. U tome slučaju, pravna osoba također priznaje povezanu obvezu.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Pravna osoba priznaje rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke od financijske imovine za sve dužničke instrumente osim onih po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Očekivani kreditni gubici predstavljaju razliku između ugovorenih novčanih tijekova koji se duguju pravnoj osobi sukladno

ugovoru i svih novčanih tijekova koje pravna osoba očekuje primiti, diskontirano po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi ili efektivnoj kamatnoj stopi usuglašenoj za kreditni rizik za kupljenu ili izdanu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke. Očekivani novčani tijekovi trebaju uključivati novčane tijekove od prodaje osiguranja plaćanja ili drugih kreditnih poboljšanja koja su sastavni dio ugovornih uvjeta. Očekivani kreditni gubitci se priznaju u dvije faze. Na svaki izvješćeni datum, pravna osoba je dužna mjeriti rezervacije za umanjene vrijednosti za financijski instrument u iznosu koji je jednak trajanju očekivanih kreditnih gubitaka ako se kreditni rizik za taj financijski instrument značajno povećao od početnog priznavanja. Ako se na izvješćeni datum kreditni rizik na financijski instrument nije značajno povećao od početnog priznavanja, pravna osoba je dužna mjeriti ispravak gubitka za taj financijski instrument u iznosu jednakom 12-mjesečnim očekivanim kreditnim gubitcima.

Za potraživanja od kupaca i ugovornu imovinu, pravna osoba primjenjuje pojednostavljeni pristup prilikom računanja očekivanih kreditnih gubitaka. Sukladno tomu, pravna osoba ne prati promjene u kreditnom riziku, nego umjesto toga priznaje ispravak gubitka u iznosu jednakom očekivanim kreditnim gubitcima određenog vijeka trajanja, na svaki izvješćeni datum.

b) *Financijske obveze*

Početno priznavanje i mjerenje

Financijske obveze su kvalificirane, prilikom početnog priznavanja, kao financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pozajmice i krediti, obveze prema dobavljačima i ostale obveze. Sve financijske obveze se početno priznaju po fer vrijednosti i, u slučaju pozajmica i kredita, obveza prema dobavljačima i ostalih obveza, neto od izravno povezanih transakcijskih troškova.

Financijske obveze pravne osobe uključuju obveze prema dobavljačima i ostale obveze, pozajmice i kredite uključujući bankovna prekoračenja.

Naknadno mjerenje

Mjerenje financijskih obveza ovisi o njihovoj klasifikaciji, kao što je ispod opisano:

Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

Financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak uključuju financijske obveze namijenjene za trgovanje i financijske obveze određene pri početnom priznavanju kao po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Financijske obveze su klasificirane kao namijenjene za trgovanje ako su nastale sa ciljem otkupa u bliskoj budućnosti. Dobitci ili gubitci na obvezama namijenjenim za trgovanje se priznaju u izvješću o dobiti ili gubitku.

Financijske obveze određene pri početnom priznavanju kao po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak su određene na datum početnog priznavanja i samo ukoliko su kriteriji iz MSFI 9 zadovoljeni.

Pozajmice i krediti

Nakon početnog priznavanja, kamatonosne pozajmice i krediti se naknadno mjere po amortiziranom trošku koristeći metod efektivne kamatne stope. Dobitci ili gubitci se priznaju u dobit ili gubitak kada se obveze prestaju priznavati i kroz proces amortizacije.

Prestanak priznavanja

Financijska obveza se prestaje priznavati kada i samo kada je podmirena, tj. kada je obveza određena ugovorom odbačena ili poništena ili ističe. Zamjena između postojećeg zajmoprimca i zajmodavca

“Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini“
Napomene uz financijska izvješća na dan 31. prosinca 2022. godine

dužničkog instrumenta sa suštinski različitim uvjetima treba obračunavati kao gašenje izvorne financijske obveze i priznavanje nove financijske obveze. Slično tomu, suštinska modifikacija uvjeta postojeće financijske obveze ili njezinog dijela treba se obračunavati kao gašenje izvorne financijske obveze i priznavanje nove financijske obveze. Razlika između knjigovodstvenih iznosa se priznaje u računu dobiti ili gubitka.

4. Ključne računovodstvene procjene i pretpostavke

Kod primjene računovodstvenih politika, opisanih u Napomeni 3, Uprava donosi odluke, te daje procjene i pretpostavke koje utječu na iznose imovine i obveza, koji se ne mogu izvesti iz ostalih izvora. Procjene i pretpostavke zasnivaju se na prijašnjem i ostalim relevantnim čimbenicima. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od procijenjenih. Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju izmjene ukoliko se odnose samo na to razdoblje, ili u razdoblju izmjene i budućim razdobljima ukoliko izmjena utječe na tekuće i buduća razdoblje.

Ključni izvori procjene neizvjesnosti

Slijedeće su ključne pretpostavke koje se odnose na budućnost i ostali ključni izvori procjene neizvjesnosti na datum bilansa stanja, koji imaju značajan rizik uzrokovan materijalnog usuglašavanja knjigovodstvene vrijednosti sredstava i obveza u narednoj financijskoj godini.

a) Korisni vijek nekretnina, postrojenja i opreme

NOS BiH procjenjuje preostali korisni vijek nekretnina, postrojenja i opreme na kraju svake poslovne godine. Procjena korisnog vijeka nekretnina, postrojenja i opreme je zasnovana na povijesnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i predviđenim tehnološkim napretkom i promjenama ekonomskih i industrijskih čimbenika.

Ukoliko se sadašnja procjena razlikuje od prethodnih procjena, promjene u poslovnim knjigama NOS BiH se evidentiraju sukladno MRS 8 “Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške”. Ove procjene mogu imati materijalno značajan efekat na knjigovodstvenu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme kao i na iznos amortizacije tekućeg obračunskog razdoblja.

b) Umanjenje vrijednosti imovine

Na dan bilansa stanja, NOS BiH vrši pregled knjigovodstvene vrijednosti materijalne i nematerijalne imovine i procjenjuje da li postoje indikacije za umanjeње vrijednosti nekog sredstva. Prilikom procjenjivanja umanjeња vrijednosti, sredstva koja gotovinske tijekomove ne generiraju neovisno dodjeljuju se odgovarajućoj jedinici koja generira novac. Naknadne promjene u dodjeljivanju jedinici koja generira novac ili u vremenu novčanih tokova mogu utjecati na knjigovodstvenu vrijednost odnosno imovine.

v) Ispravka vrijednosti potraživanja

Ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja se vrši temeljem procijenjenih gubitaka uslijed nemogućnosti kupaca da ispunе svoje obveze. Procjena rukovodstva je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, povijesnim otpisima, kreditnoj sposobnosti kupaca i promjenama u postojećim uvjetima prodaje. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i očekivanoj budućoj naplati. Promjene u uvjetima poslovanja, djelatnosti ili okolnosti vezani za određene kupce mogu imati za posljedicu korekciju ispravke vrijednosti potraživanja objelodanjene u priloženim financijskim izvješćima.

g) Rezerviranja

Generalno, rezerviranja su u značajnoj mjeri podložna procjenama. NOS BiH procjenjuje vjerojatnoću da se neželjeni slučajevi mogu dogoditi kao rezultat prošlih događaja, i ukoliko je vjerojatnoća veća od 50%,

NOS BiH vrši rezerviranje iznosa koji je potreban da se izmiri obveza. Iako NOS BiH poštuje načelo opreznosti prilikom procjene, s obzirom na to da postoji velika doza neizvjesnosti, u određenim slučajevima stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena.

d) Pravična (fer vrijednost)

Poslovna politika NOS BiH jeste da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Bosni i Hercegovini ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale financijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Menadžment NOS-a BiH vrši procjenu rizika i, u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizirana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju menadžmenta NOS-a BiH iznosi u ovim financijskim izvješćima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvješćivanja.

5. Prihodi od vlastite djelatnosti

Prihodi od vlastite djelatnosti	2022. u KM	2021. u KM
Prihodi po osnovu tarife za sustavnu uslugu	52.901.990	53.456.759
Prihodi po osnovu negativnog debalansa	100.651.154	33.266.577
Prihodi po osnovu energije za kompenzaciju neželjenih odstupanja od dogovorenog programa razmjene	15.919.438	10.536.840
Prihodi po osnovu tarife sa prijenosne mreže	8.622.028	9.277.434
Prihodi po osnovu angažirane energije sekundarne regulacije	12.376.041	2.785.002
Prihodi po osnovu nerealiziranog kapaciteta sekundarne regulacije	877.978	504.816
Prihodi po osnovu nerealiziranog kapaciteta tercijarne regulacije	751.499	330.522
Prihodi po osnovu pozitivnog debalansa	140.175	281.716
Prihodi po osnovu tarife sa prijenosne mreže – ostali	-	266.905
Prihodi po osnovu angažirane energije tercijarne regulacije	60.061	211.905
Prihodi po osnovu preuzete električne energije za pokriće gubitaka	-	112
Prihodi po osnovu angažirane primarne regulacije	1.106.851	-
Prihodi po osnovu tarife za rad – injektiranje energije u prijenosnu mrežu	882.248	-
Ukupno prihodi od vlastite djelatnosti:	194.289.463	110.918.588

Odlukom Državnog regulatornog povjerenstva za električnu energiju od 22. prosinca 2021. godine, broj 04-28-5-286-36/21, određuje se financijski obim sustavske usluge u 2022. godini u iznosu od 60.054.723 KM i utvrđuje tarifa za sustavnu uslugu u iznosu od 0,4789 feninga/kWh.

Gore navedenom odlukom također je utvrđeno da će Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnom sustavu obavljati na regulirani način po cijeni od 109,94 KM/MWh, u razdoblju u kojem nije moguće nabaviti ovu pomoćnu uslugu putem javnih ponuda.

Odlukom Državnog regulatornog povjerenstva za električnu energiju, broj 04-28-286-35/21 od 22. prosinca 2021. godine, utvrđen je potrebni godišnji prihod za 2022. godinu u iznosu od 9.283.307 KM. Istom odlukom definirano je da tarifa koju plaćaju proizvođači iznosi 0,0062 feninga/ kWh, a tarifa koju plaćaju kupci iznosu 0,0783 feninga/ kWh.

Odlukom Državnog regulatornog povjerenstva za električnu energiju, broj 04-28-5-357-42/20 od 29. prosinca 2020. godine, utvrđen je potrebni godišnji prihod za 2021. godinu u iznosu od 8.940.755 KM. Istom Odlukom definirano je da tarifa koju plaćaju proizvođači iznosi 0,0057 feninga/kWh, a tarifa koju plaćaju kupci iznosi 0,0783 feninga/kWh i iste se primjenjuju počevši od 1. siječnja 2021. godine.

6. Ostali prihodi

Ostali prihodi	2022. u KM	2021. u KM
Prihod od donacije CROSSBOW (Napomena 23)	89.172	318.401
Prihod od donacije – TRINITY (Napomena 23)	175.241	152.832
Prihodi od donacije – grant EBRD (Napomena 23)	85.309	25.709
Prihodi od refundacije plaća	9.664	6.877
Naknadno utvrđeni prihodi iz prethodnih godina	4.188	-
Naplata štete od osiguravajućih društava	1.072	-
Ostalo	118	3.795
Ukupno ostali prihodi:	364.764	507.614

7. Troškovi pomoćne usluge

Troškovi pomoćne usluge	2022. u KM	2021. u KM
Pomoćne usluge – prijenosni gubici i kompenzacija neželjenih gubitaka	36.446.209	42.307.491
Troškovi energija za kompenzacije neželjenih odstupanja od dog. programa razmjene	48.367.342	19.731.484
Pomoćne usluge – kapacitet sekundarne regulacije	5.803.231	8.404.609
Pomoćne usluge – pozitivni debalans	33.872.730	8.358.257
Pomoćne usluge – energija sekundarne regulacije	17.382.754	6.050.446
Pomoćne usluge – kapacitet tercijarne regulacije	3.859.077	4.692.784
Pomoćne usluge – energija tercijarne regulacije	4.933.909	2.969.670
Pomoćne usluge – aktivacije PTRE	950.600	585.379
Pomoćne usluge – aktivacija tercijarne rezerve “na gore”	3.714.123	393.310
Pomoćne usluge – energija za pokrivanja gubitaka	2.203.527	13.591
Pomoćne usluge – angažirana energija FCP “na gore”	1.605.769	-
Ukupno troškovi pomoćne usluge:	159.139.271	93.507.022

8. Troškovi materijala i energije

Troškovi materijala i energije	2022. u KM	2021. u KM
Troškovi energije, goriva i plina	95.631	106.124
Rezervni dijelovi	-	18.460
Uredski i ostali materijal	16.524	17.635
Materijal za održavanje	35.740	12.879
Otpis sitnog inventara i autoguma	9.412	9.214
Ostalo	1.554	3.438
Ukupno troškovi materijala i energije:	158.861	167.750

9. Troškovi ostalih usluga

Troškovi ostalih usluga	2022. u KM	2021. u KM
Usluge održavanja	511.144	571.770
Usluge analize sigurnosti procesa operat. planiranja sigurnog rada prijenosnog sustava	293.374	293.375
Usluga OPC-STA ENTSO-E	194.101	156.592
Usluge obrade informacija o raspoloživim prekograničnim kapacitetima	117.206	126.378
Intelektualne usluge	65.938	65.863
Ostalo	77.218	62.022
Usluge fizičkog osiguranja	50.725	44.592
Usluge rabljenja verifikacijske platforme	49.373	44.247
Usluge audita sigurnosne dokumentacije	5.900	34.290
Usluge izrade studija	8.833	28.346
Usluge SECI TSP projektnog tima	-	16.299
Usluge rabljenja servisa za PCN mrežu	150.061	-
Ukupno troškovi ostalih usluga:	1.523.873	1.443.774

10. Troškovi zarada, naknada i ostalih osobnih rashoda

Troškovi zarada, naknada i ostalih osobnih rashoda	2022. u KM	2021. u KM
Bruto plaće zaposlenih	3.391.684	3.380.417
Regres	224.191	207.840
Ostale naknade i nagrade zaposlenih	174.006	150.299
Topli obrok	153.502	140.702
Razne pomoći zaposlenim	114.681	50.426
Naknada za prijevoz	52.532	50.062
Jubilarnе nagrade	10.676	25.935

“Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini”
Napomene uz financijska izvješća na dan 31. prosinca 2022. godine

Naknade po osnovu članstva u povjerenstvima	7.427	4.055
Naknade članovima Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća	174.161	-
Otpremine za odlazak u mirovinu	19.956	-
Ugovori o djelu	13.269	-
Troškovi zarada, naknada i ostalih osobnih rashoda	4.336.085	4.009.736

11. Troškovi amortizacije

Troškovi amortizacije	2022. u KM	2021. u KM
Amortizacije materijalne imovine	1.675.984	1.002.404
Amortizacije nematerijalne imovine	96.769	120.113
Ukupno troškovi zarada, naknada i ostalih osobnih rashoda	1.772.753	1.122.516

12. Ostali troškovi

Ostali troškovi	2022. u KM	2021. u KM
Umanjenje vrijednosti potraživanja	-	2.991.882
Članarina ENTSO-e	875.273	893.069
Naknade članovima Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća	-	164.168
Bankarske provizije	228.989	90.024
Regulatorna naknada za rad NOS-a	85.000	80.000
PTT troškovi	39.493	42.015
Zakupnine	10.486	41.086
Troškovi reprezentacije	67.889	34.033
Ostali troškovi	28.695	31.150
Troškovi otpisa rezervnih dijelova	-	28.492
Porezi, naknade, takse	28.827	28.107
Rashodi iz ranijih godina	29.909	25.111
Putni troškovi	101.636	24.180
Troškovi osiguranja	32.903	22.322
Troškovi licenci	13.160	13.228
Troškovi ostalih članarina	11.960	11.956
Troškovi po osnovu ugovora o djelu	-	10.852
Rashodovanje stalnih sredstava	-	326
Ukupno ostali troškovi:	1.554.220	4.532.000

13. Financijski prihodi

Financijski prihodi u 2022. godini u iznosu od 31.686 KM (u 2021. godini u iznosu od 47.733 KM) odnose se na prihode od zateznih kamata.

14. Financijski rashodi

Financijski rashodi	2022. u KM	2021. u KM
Kamate po osnovu kredita	368.605	373.134
Zatezne kamate	3.400	61
Ostale kamate	717	1.028
Ukupno financijski rashodi:	372.722	374.223

Financijski rashodi u 2022. godini u iznosu od 372.722 KM (u 2021. godini u iznosu od 374.223 KM) najvećim dijelom se odnose na kamate po osnovu kredita (EBRD i Raiffeisen BiH d.d.).

15. Nekretnine, postrojenja i oprema

Opis	Zemljište	Zgrada	SCADA	Transportna sredstva	Ostala oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
N A B A V N A V R I J E D N O S T							
Stanje na dan 01. siječnja 2021. godine	88.306	7.596.960	7.169.903	232.299	4.587.665	2.317.479	21.992.612
Nabavke	-	-	-	-	-	4.227.863	4.227.863
Stavljanje sredstva u uporabu	-	76.349	5.905.775	-	563.218	(6.545.342)	-
Rashodovanje	-	(301.628)	(7.169.903)	-	(645.129)	-	(8.116.660)
Stanje na dan 31. prosinca 2021	88.306	7.371.681	5.905.775	232.299	4.505.754	-	18.103.815
Usuglašavanje sa novim kontnim planom	-	1.985	-	-	-	-	1.985
Stanje na dan 01. siječnja 2022. godine	88.306	7.373.666	5.905.775	232.299	4.505.754	-	18.105.800
Nabavke	-	-	-	-	-	350.594	350.594
Donos/prijenos sa građevinskih objekata	-	(1.985)	-	-	1.985	-	-
Stavljanje sredstva u uporabu	-	-	39.071	-	311.523	(350.594)	-
Rashodovanje po popisu	-	-	-	-	(251.429)	-	(251.429)
Stanje na dan 31. prosinca 2022. godine	88.306	7.371.681	5.944.846	232.299	4.567.833	-	18.204.965
I S P R A V K A V R I J E D N O S T I							
Stanje na dan 01. siječnja 2021. godine	-	896.264	7.169.903	232.299	2.662.583	-	10.961.049
Amortizacija	-	332.504	61.519	-	608.381	-	1.002.404
Rashodovanje	-	(301.628)	(7.169.903)	-	(644.803)	-	(8.116.334)
Stanje na dan 31. prosinca 2021 godine	-	927.140	61.519	232.299	2.626.161	-	3.847.119
Usklađivanje sa novim kontnim planom 01.01.2022.	-	1.985	-	-	-	-	1.985
Stanje na dan 01. januar 2022. godine	-	929.125	61.519	232.299	2.626.161	-	3.849.104
Amortizacija	-	259.690	742.292	-	674.002	-	1.675.984
Rashodovanje po popisu	-	-	-	-	(250.786)	-	(250.786)
Donos/prijenos sa građevinskih objekata	-	(1.985)	-	-	1.985	-	-
Stanje na dan 31. prosinca 2022. godine	-	1.186.830	803.811	232.299	3.051.362	-	5.274.302
S A D A Š N J A V R I J E D N O S T							
Sadašnja vrijednost na dan 31. 12. 2021. godine	88.306	6.444.541	5.844.256	-	1.879.593	-	14.256.696
Sadašnja vrijednost na dan 31. 12. 2022. godine	88.306	6.184.851	5.141.035	-	1.516.471	-	12.930.663

NOSBiH je založio nekretninu neto knjigovodstvene vrijednosti 6.361.463 KM (Zemljište i zgrada) po kreditima odobrenim NOS-u BiH (Napomena 22).

16. Nematerijalna imovina

Opis	Patenti i licence	Softveri	Ulaganja u tuđa sredstva	Investicije u tijeku	Ukupno
N A B A V N A V R I J E D N O S T					
Stanje 01. siječnja 2021. godine	248.941	2.033.523	7.026	-	2.289.490
Povećanja	-	-	-	219.725	219.725
Transfer sa/na	-	219.725	-	(219.725)	-
Rashodovanja	(59.002)	(725.230)	(5.041)	-	(789.273)
Stanje na dan 31. prosinca 2021. / 01. siječanj 2022. godine	189.939	1.528.018	1.985	-	1.719.942
Nabavke	-	-	-	1.500	1.500
Usuglašavanje po novom kontnom planu	-	-	(1.985)	-	(1.985)
Stavljanje sredstva u uporabu	-	1.500	-	(1.500)	-
Otpis	-	(5.940)	-	-	(5.940)
Stanje na dan 31. prosinca 2022. godine	189.939	1.523.578	-	-	1.713.517
I S P R A V K A V R I J E D N O S T I					
Stanje 01. siječnja 2021. godine	248.941	1.830.590	6.585	-	2.086.116
Amortizacija	-	119.672	441	-	120.113
Rashodovanja	(59.002)	(725.230)	(5.041)	-	(789.273)
Stanje na dan 31. prosinca 2021/01. siječanj 2022. godine	189.939	1.225.032	1.985	-	1.416.956
Amortizacija	-	96.768	-	-	96.768
Otpis	-	(5.940)	-	-	(5.940)
Prijenos	-	-	(1.985)	-	(1.985)
Stanje na dan 31. prosinca 2022. godine	189.939	1.315.861	-	-	1.505.799
S A D A Š N J A V R I J E D N O S T					
Sadašnja vrijednost na dan 31. 12. 2022. godine	-	207.718	-	-	207.718
Sadašnja vrijednost na dan 31. 12. 2021. godine	-	302.986	-	-	302.986

17. Dugoročni finansijski plasmani

Dugoročni finansijski plasmani	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Coordinated Auction Office in South East Europe (SEE CAO)	78.233	78.233
Centar za koordinaciju sigurnosti d.o.o. Beograd	67.996	67.996
Ukupno dugoročni finansijski plasmani:	146.229	146.229

Temeljem Sporazuma o osnivanju Projektna kompanije kao društva sa ograničenom odgovornošću odgovorne za osnivanje Ureda za koordiniranu aukciju u jugoistočnoj Europi zaključenog 13. lipnja 2012. godine, osnovana je Kompanija PTC za SEE CAO LLC, sa sjedištem u Podgorici, Crna Gora. Puni naziv Kompanije je Limited liability project team company in charge of establishing a coordinated auction office in South East Europe. U 2014. godini postojeća kompanija je preregistrirana u novu pod nazivom Coordinated auction office in South East Europe LLC (u daljnjem tekstu skraćeni naziv: "SEE CAO ") i njezin je pravni sljedbenik, te preuzima sva njezina prava i obveze. Kapital formirane kompanije iznosio je 140.001 EUR. Dana 14. siječnja 2015. godine prema Odluci, broj 5-0635601/006, povećan je kapital za iznos od 140.000 EUR, te novi kapital nakon izmjene iznosi 280.001 EUR. Nadalje, dana 21. Rujna 2016. godine prema Odluci, broj 5-635601/007, povećan je kapital za iznos od 40.000 EUR i to pristupanjem u vlasništvo još jednog suosnivača iz Makedonije, a istodobno su istupila dva suvlasnika iz Slovenije i Rumunije, te novi kapital nakon izmjena iznosi ukupno 320.001 EUR.

Također, NOSBiH je u 2015. godini izvršio uplatu dijela osnivačkog uloga u Centar za koordinaciju sigurnosti d.o.o. Beograd (SCC d.o.o.) u iznosu od 67.996 KM (34.766 EUR) sukladno potpisanom sporazumu o poslovno-tehničkoj suradnji. Sporazum je potpisan između NOSBiH, JP ELEKTROMREŽE SRBIJE I CRNOGORSKOG ELEKTROPRENOSNOG SUSTAVA AD kao osnivača i osnovanog Društva kojim se određuje da spomenuto Društvo pruža uslugu provjere točnosti i korekciju mrežnih modela prijenosnog sustava, analizu sigurnosti, spajanje sa mrežnim modelima ostalih operatera prijenosnih sustava u interkonekciji Kontinentalna Europa i formiranje objedinjenog mrežnog modela za interkonekciju Kontinentalna Europa. Ugovorom o osnivanju, broj 1554/2015 od 21. travnja 2015. godine, definirano je da NOSBiH kao jedan od osnivača ima 33,33 % sudjelovanja u kapitalu osnovanog Društva.

18. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Račun u domaćoj valuti	28.779.388	15.542.449
Račun u stranoj valuti	4.813	2.305
Biznis kartica	4.872	4.775
Blagajna	5.223	3.622
Ukupno gotovina i gotovinski ekvivalenti:	28.794.296	15.553.151

19. Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Kupci u zemlji	35.296.463	12.088.922
Kupci u inozemstvu	12.303.654	12.460.218
Sumnjiva i sporna potraživanja od kupaca	6.609.170	6.609.170
Umanjenje vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja	(6.609.170)	(6.609.170)
Ukupno potraživanja od kupaca:	47.600.117	24.549.140

20. Potraživanja za porez na dodatu vrijednost

Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost na dan 31. 12. 2022. u iznosu od 2.371.449 KM (na dan 31. 12. 2021. godine 1.594.846 KM) najvećim dijelom se odnose na ulazni PDV po osnovu pomoćnih usluga.

21. Trajni izvori sredstava

Trajni izvori sredstava NOS-a iskazuju se kao upisani državni kapital. Temeljem Zakona o osnivanju NOS-a (“Sl. glasnik BiH”, broj 35/04”) članak 11. vlasnici NOS-a su Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska. Vlasnici će koristiti svoja vlasnička prava putem Upravnog odbora.

Trajni izvori sredstava	31. 12. 2022. u KM	31. 12. 2021. u KM
Trajni ulog	1.649.278	1.649.278
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima ranijih godina	12.339.341	6.456.961
Neraspoređeni višak rashoda nad приходima ranijih godina	-	(434.533)
Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima tekuće godine	25.828.129	6.316.913
Ukupno trajni izvori sredstava:	39.816.748	13.988.619

22. Obveze za dugoročne kredite

Obveze za drugoročne kredite	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
“EBRD”	8.763.345	7.577.420
“Raiffeisen Bank“ BiH d.d.	1.329.952	1.603.066
“Raiffeisen Bank“ BiH d.d	283.083	362.083
Ukupno:	10.376.380	9.542.569
<i>Manje: tekuće dospjeće dugoročnih kredita (Napomena 26)</i>	<i>(1.708.207)</i>	<i>(1.531.379)</i>
Iznosi koji dospjevaju na naplatu nakon 12 mjeseci	8.668.173	8.011.190

Dana 26. veljače 2016. godine NOSBiH je potpisao Ugovor sa EBRD-om o dugoročnom kreditu za potrebe nadogradnje informatičkog sustava EMS i SCADA, implementaciju novog IT sustava, te adaptaciju poslovne zgrade. Kredit će se otplaćivati u 20 jednakih polugodišnjih rata, počevši od datuma nakon isteka 36 mjeseci od datuma potpisivanja Ugovora.

“Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini“
Napomene uz financijska izvješća na dan 31. prosinca 2022. godine

Tijekom 2017. i 2021. godine NOS BiH je potpisao dva Ugovora o dugoročnim kreditima sa “Raiffeisen Bank“ BiH d.d. za potrebe financiranja kupovine poslovnih zgrada, nabavku informatičke opreme, te nabavku osnovnih sredstava. Krediti su odobreni na razdoblje od 60 do 120 mjeseci. Sredstva osiguranja urednog povrata kredita su nekretnine NOS BiH neto knjigovodstvene vrijednosti 6.361.463 KM (Napomena 15).

23. Odloženi prihod

Odloženi prihod	31. 12. 2022. u KM	31. 12. 2021. u KM
Odloženi prihod po osnovu granta EBRD – SCADA	470.088	509.621
Odloženi prihod po osnovu novčanih donacija – CROSSBOW	197.961	288.720
Odloženi prihod po osnovu granta EBRD – poslovna zgrada	206.489	213.194
Odloženi prihod po osnovu donacija – TRINITY	65.982	81.254
Odloženi prihod po osnovu donacija – FARCROSS	77.876	77.876
<i>Manje: Tekuće dospjeće (Napomena 27)</i>	<i>(229.540)</i>	<i>(273.253)</i>
Ukupno:	788.856	897.412

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu granta EBRD – SCADA i poslovna zgrada može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu granta EBRD – SCADA	31. 12. 2022. u KM	31. 12. 2021. u KM
Stanje na početku razdoblja	722.815	586.845
Nove donacije	39.071	161.679
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	(85.309)	(25.709)
Ukupno na kraju razdoblja:	676.577	722.815

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu novčanih donacija – CROSSBOW može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu donacije – Crossbow:	31. 12. 2022. u KM	31. 12. 2021. u KM
Stanje na početku razdoblja	288.720	17.640
Nove donacije	-	589.481
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	(89.172)	(318.401)
Smanjenje po drugim osnovama	(1.587)	-
Ukupno na kraju razdoblja:	197.961	288.720

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu donacije – Trinity može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu donacije – Trinity:	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Stanje na početku razdoblja	81.254	165.678
Nove donacije	159.970	68.408
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	(175.241)	(152.832)
Ukupno na kraju razdoblja:	65.982	81.254

Kretanje na odloženom prihodu po osnovu donacije – FARCROSS može se prikazati kako slijedi:

Odloženi prihodi po osnovu donacije – Farcross:	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
--	-----------------------------------	-----------------------------------

“Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini“
Napomene uz financijska izvješća na dan 31. prosinca 2022. godine

Stanje na početku razdoblja	77.876	55.742
Nove donacije	-	22.134
Smanjenje – oprihodovane donacije (Napomena 6)	-	-
Ukupno na kraju razdoblja:	77.876	77.876

24. Obveze prema dobavljačima

Obveze prema dobavljačima	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Obveze prema dobavljačima u zemlji	32.176.161	25.102.473
Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	5.282.561	5.353.445
Ukupno obveze prema dobavljačima:	37.458.722	30.455.918

25. Obveze za porez na dodatu vrijednost

Obveze za porez na dodatu vrijednost na dan 31. 12. 2022. godine u iznosu od 2.846.578 KM (na dan 31. 12. 2021. godine 768.069 KM) osnose se na obveze za uplatu PDV-a.

26. Tekuće dospijeće dugoročnih kredita

Tekuće dospijeće dugoročnih kredita:	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
“EBRD“	1.348.207	1.179.265
“Raiffeisen Bank“ BiH d.d.	281.000	273.114
“Raiffeisen Bank“ BiH d.d	79.000	79.000
Ukupno tekuće dospijeće dugoročnih kredita (sveza napomena 22):	1.708.207	1.531.379

27. Ostale obveze

Ostale obveze	31.12.2022. u KM	31.12.2021. u KM
Obveze prema zaposlenim	297.980	278.328
Tekuće dospijeće odloženog prihoda	229.540	273.253
Obveze za poreze i doprinose	193.163	187.835
Obveze za kamate	166.962	132.395
Naknade članovima Upravnog odbora i Savjetodavnog vijeća	12.135	11.385
Obračunati, a neplaćeni rashodi	2.043	8.731
Ostalo	279	1.489
Ukupno ostale obveze:	902.102	893.416

28. Objelodanjivanje odnosa sa povezanim osobama

U svojem redovitom poslovanju NOS BiH ostvaruje poslovne transakcije sa povezanim osobama. NOS BiH pruža usluge povezanim pravnim osobama i istodobno je korisnik njihovih usluga. Odnosi između NOS BiH i njegovih povezanih pravnih osoba regulirani su na ugovornom temelju i po tržišnim uvjetima.

Transakcije sa povezanim pravnim osobama prikazane su u sljedećoj tablici:

Bilans stanja:

U konvertibilnim markama	31. 12. 2022. u KM	31. 12. 2021. u KM
Kratkoročna potraživanja		
Potraživanja od kupaca – SEE CAO	2.484.766	985.765
Ukupno kratkoročna potraživanja:	2.484.766	985.765
Kratkoročne obveze		
Obveze prema: Centar za koordinaciju sigurnosti	24.448	24.448
Obveze prema: SEE CAO	9.767	10.531
Ukupno kratkoročne obveze:	34.215	34.979
Potraživanja, neto	2.450.551	950.786

Bilans uspjeha:

U konvertibilnim markama	2022. u KM	2021. u KM
Rashodi		
Centar za koordinaciju sigurnosti troškovi analize sigurnosti procesa op. planiranja sigurnog rada prijenosnog sustava	293.375	293.375
SEE CAO Podgorica – troškovi obrade informacija o raspoloživim prekograničnim kapacitetima	117.206	126.378
Rashodi, neto	410.580	419.752

29. Upravljanje financijskim rizicima

Ciljevi upravljanja financijskim rizicima

Upravljanje financijskim rizicima je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih efekata na financijske performanse NOS-a BiH u uvjetima nepredvidivosti kretanja na financijskim tržištima.

NOS BiH ne koristi financijske instrumente zaštite od efekata financijskih rizika na poslovanje s obzirom na to da takvi instrumenti nisu u široj uporabi, niti postoji organizirano tržište ovih instrumenata u Bosni i Hercegovini.

Tržišni rizik

Tržišni rizik se odnosi na rizik da određene promjene tržišnih cijena, kao što su promjene tečaja stranih valuta i promjena kamatnih stopa, mogu utjecati na visinu prihoda ili vrijednost njegovih financijskih instrumenata. Zadatak upravljanja tržišnim rizicima jeste da se upravlja i kontrolira izloženost tržišnim rizicima u okviru prihvatljivih pokazatelja, uz optimizaciju prinosa NOS-a BiH.

Devizni rizik

Izloženost deviznom riziku prvenstveno se odnosi na potraživanja, gotovinu i gotovinske ekvivalente, kratkoročne financijske obveze i obveze iz poslovanja denominirane u stranoj valuti.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema NOS-u BiH izmire u potpunosti i na vrijeme, što bi moglo dovesti do financijskog gubitka NOS-a BiH. Kreditni rizik obuhvata dugoročne financijske plasmane, kratkoročne financijske plasmane i potraživanja.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se definira kao opasnost od neusuglašenosti dospjeća sredstava i obveza po izvorima što za posljedicu može imati teškoće s likvidnošću.

30. Sudski sporovi

Prema izjavi Uprave NOS-a BiH na dan 31. 12. 2022. godine NOS BiH ima jedan aktivan sudski spor u kojem se javlja kao tužitelj u stečajnom postupku protiv stečajnog dužnika LE TRADING BH d.o.o. Banja Luka. Sudski spor protiv Aluminijski d. d. Mostar se ne vodi jer postupak financijske konsolidacije nad ovim pravnim osobama traje do 31. 12. 2023. godine. Prema izjavi Uprave, NOS BiH na dan 31. 12. 2022. godine nema sudskih sporova u kojima se javlja kao tužena strana.

31. Porezni rizici

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutačno imaju više zakona koji reguliraju razne poreze koje su uveli mjerodavni organi. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobit i poreze na plaće (obavezne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se reguliraju ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih gospodarstava, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tomu, u pogledu pitanja vezanih za porezne zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer. Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama vezano za pravnu interpretaciju zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Porezne prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog reguliranja (naprimjer pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlaštenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreznih zakona od strane poreznih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti NOS BiH mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu osporiti porezne vlasti i NOS-u BiH može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. Ove

činjenice utječu da porezni rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreznim sustavom.

Tijekom 2022. godine Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini nije imao poreznih kontrola.

32. Događaji nakon datuma bilansiranja

Prema Izjavi Uprave nakon 31. prosinca 2022. godine nije bilo materijalno značajnih događaja u razdoblju nakon datuma bilansa koji bi mogli imati utjecaj na fer prezentaciju financijskih izvješća.

Rat u Ukrajini u razdoblju izrade ovog izvješća nema utjecaj na poslovanje Neovisnog operatora sustava u Bosni i Hercegovini, dok je efekte u narednom razdoblju teško procijeniti.

33. Usuglašavanje potraživanja i obveza

NOS BiH je izvršio usuglašavanje svojih potraživanja i obveza sa stanjem na dan 31. prosinca 2022. godine. U postupku usuglašavanja sa poslovnim partnerima, nisu utvrđena materijalno značajna neusuglašena potraživanja i obveza.

Odgovorna osoba